

Forspil til

Bistandslov

Udlægningens Døninger

Lovens kommissorium

I dette blev indflettet:

Ingen voksen åndssvag må ved lovens indførelse

stilles ringere,

end da han var under Statens Åndssvageforsorg.

Budskabet skulle ikke kunne misforstås eller mistolkes. Men blev det.

Ingen har turdet gøre den pris op, som vort samfund og de åndssvage har betalt. Politikere og deres forlængelser i form af embedsmænd, der lydigt og fromt udfører de skjulte dagsordener, der viskes dem i øret er velkendt også i den nyere Danmarkshistorie.

Løs billet til Farum og lyt. (Brixtoftesagen)

Propagandatrommerne kørte, jeg har allerede nævnt eksempel fra Lærerhøjskolen, nu benævnes Danmarks Pædagogiske Universitet. Skoler blev nedlagt, pædagoger blev kommanderet ind hos os, ohne weiter, vore hidtil vedtagne normer for samarbejde og medansvar blev tromlet ned.

De lærerkræfter vi fik, var sorteret af Vorherre. De, der kunne finde beskæftigelse udenfor forsorgen var flygtet. Elever, der på enhver måde stred mod vor hidtidige praksis blev sluset ind.

Elever vi havde arbejdet med igennem længere tid for at «sluse» ud blev hu – hej – hovsa sluset ud. Kort tid senere dukkede de op, nedbrudte på sammenbruddets rand. Skulle de «genopbygges» til tidligere funktionsniveau, kunne vi begynde forfra. Vi blev ikke spurgt.

På kort sigt valgte man de billigste løsninger, og det har man vel rost sig af. På langt sigt de dyreste i kroner og ører. Besparelserne var fiktive, der var tale om posteringer på nye konti nu i kommunalt og amtsregi.

De menneskelige omkostninger er uden for regnestykket.

Denne fremgangsmåde er sammenlignelig med den første spæde integrationsproces – i Folkeskoleregiet – ud med vore kattekillinger.

Men også den stoppede, da man fik dem, der kradsede.

Ny ledelse–nye toner–ukendte melodier–her kommer vi.

En lærer, jeg beundrede, havde i to år arbejdet intenst med en elev, hun havde brugt timer af sin fritid på. Pludselig var eleven pist væk borte – udsluset til «paradis».

Al sin vrede rettede hun mod mig, jeg var den eneste, med en ledelsesfunktion, der gad høre på hende. Hvad kunne vi stille op?

Jeg vidste det ikke – jeg følte skam – afmagt.

Farvel til voksenundervisning

goddag til Lov om fritidsundervisning

Riget fattedes penge også dengang

Fagplan 1977

Statsmagtens «ingeniører» og «eksperter» kunne nu spå om rigets fremtidige økonomi efter udlægningen:

Bistandsloven kunne kun gennemføres, hvis statskatten blev hævet katastrofalt. At øge skattetrykket ville givetvis betyde politikeres fald.
Hvad gør man så?

Man lukker for godteposen skruer ned for udgifterne og som man altid har gjort, skubber man byrderne fra sig, i dette tilfælde over på kommuner og amter.

Statens institutioner forfaldt, de omsorgsmæssige forpligtigelser blev forsømt og man opfandt surrogater.

Politikere – embedsmænd, som for en tvivlsom karrieres skyld var rede til hvad som helst, lovede guld og grønne skove – fred ville hvile over land og by.

Det lød flot, indpakningen var i orden, vidste man ikke bedre,
hoppede man på limpinden.

Skriften på vægen kendte jeg fra retsopgøret efter besættelsen.

I vil blive røvrendt og det blev vi.

Skolen gør rede for sine aktiviteter

ved at udarbejde en 52 siders Fagplan, hvor man minutiøst gjorde rede for elevernes behov og for de pædagogiske aktiviteter, samt de krav, der stilledes for, at de kunne udføres på kvalificeret vis.

Var der andre end de nærmeste, der læste den? Næppe.

Beslutningerne var truffet på højeste steder, de kunne ikke ændres.

De blev udført som i en bananrepublik. Eneste forskel var, at her tromlede et administrativt og parlamentarisk system, som var mestre i gulvtæppe- og syltekrukkemetoder frem.

Vi ser i bakspejlet nok én gang

Hvad gjorde vi? Kunne vi have gjort det bedre?

Skulle vi bare have ladet stå til?

Var det på forhånd håbløst? Var udfaldet på forhånd afgjort?

Det er så nemt at se i bakspejlet og stønne, havde jeg dog bare.

Men uanset, det sviende nederlag voksenskolens fortalere led, kan jeg her bagefter kun sige, at jeg i højere grad, som jeg så ofte før, skulle have fulgt min intuition, kampen var håbløs, afgørelsen var truffet. Kampen var tabt på forhånd.

Det var for stærke kræfter, vi var oppe imod.

Forældre og lærere gik til kamp

Hvordan

Lærere og forældre udarbejdede en 20 sideres redegørelse, hvori man gjorde op med Fritidslovens muligheder, påviste dens svage og stærke sider, påviste, at de smarte betegnelser – hensyntagende og kompenserende undervisning ville blive betalt af de sværest handicappede åndssvage.

Redegørelsen blev publiceret for midler indsamlet af skolens forældre. Havde redegørelsen interesse? Næppe! Dommen var afsagt og kunne ikke appelleres. Vor fagplan og redegørelsen var udarbejdet af eksperter, glem ikke, at vi havde brugt aftenskoleloven og nu lov om fritidsundervisning for at aflaste vort mere end overbelastede system.

Vi havde brugt loven og kendte derfor alle smuthuller og svagheder i enkeltheder.

Forældreråd og medarbejdere aktionerer

Møder blev afholdt, knobbede ord faldt, bortforklaringer skortede det ikke på. Tilliden til vort etablerede systems tro vogtere var til at overse. Forældrene i skolens forældreråd havde kæmpet for deres børns rettigheder lige siden børnene så dagens lys.

De havde ingen tillid til de smukke ord.

Forældrene fremstillede T-shirts med figuren:

«Det ser skidt ud». De samlede penge og underskrifter ind.

De gik til venner og bekendte, de stod på gaden i kulde – i regn, om aftenen gik de rundt på restaurationer og samlede mange tusinde underskrifter ind. Disse, alle ældre mennesker, mange pensionister blev mødt med velvilje ude i befolkningen.

Hvorledes de er blevet mødt af den organisation, Landsforeningen Evnesvages Vel, som de var medlemmer af, og som de velsagtens har betalt kontingent til, ligger gemt i tåger, men støtte endsige økonomisk støtte fik de ikke.

Har vi ytringsfrihed?

Midlerne blev brugt til den folder, du ser her. Med stor behændighed lykkedes det lærere og forældre at få foretræde for ordførerne for alle partiernes socialudvalg.

Folketingets socialudvalg fik vi også foretræde for, de var lydhøre, men de var politikere. Vi ville have fjernet en enkelt paragraf fra Finansloven. Et politisk flertal blev etableret, og spændt sad vi ventende på balkonen, i Folketingssalen, da afstemningen fandt sted.

Min ordfører var fra landets største parti, under vore samtaler var vi enige, hun ville stemme nej. Hun vidste, at jeg fulgte, om hun holdt ord. Nej! Partisoldaten var banket på plads. Rød som en tomat af skam, klamrede hun sig til pulten, og så ned på gulvtæppet, hvor der stadig er god plads. Hun stemte nej! Ingen tvivl hun skammede sig. Positivt, hvor mange politikere kan og gør det? Kort tid efter sprang hun ud fra fjerde sal og døde. Næppe af denne grund, vi var trods alt kun en fluelort på væggen i et stort spil.

Pressen fulgte sagen op. Polemikken rasede og da Information med kæmpeoverskrift proklamerede:

**«Socialminister Eva Gredal er fuld af løgn,
gik man helt grassat».**

I artiklen lagde en af skolens lærere både navn og ryg til og dokumenterede sine påstande punkt for punkt. Hun har løjet, men hun rændte fra det, som politikere gjorde og stadig gør.

Det normale ville have været, at hun gendrev beskyldningerne, men nej, ikke i lille Danmark, der bruger man andre kneb.

Jeg blev bedt om at dementere hans udsagn, men måtte beklage, da jeg ikke kunne se andet end, at læreren havde ret.

Hun gjorde det sædvanlige, hun fortiede og håbede på, at sagen ville blive glemt, og det blev den.

Her bringes forældrenes HVORDAN

Uanset, hvordan man vender og drejer det, finder jeg stadig, at lærere og forældre ramte det centrale i voksne åndssvages ret og behov for at blive undervist.

Budskabet var sagligt, fri for overophedet argumentation, men døm selv. De fleste af forældrene er vel døde, det er jo mange år siden, men selv i dag er jeg dem dybt taknemmelig for deres indsats.

De var jævne folk, med mere end beskedne indtægter, flere med et skrøbeligt helbred og dertil handicappede børn.

Der var ikke megen medgang, men selv i den værste modgang holdt de modet oppe, håbede, men håbede forgæves.

**SKAL VOKSNE ÅNDSSVAGE
UNDERVISES?**

HVORDAN ?

**EN UNDERVISNINGS KVALITET
MÅLES PÅ DENS EFFEKT
I HVERDAGEN**

Det ser skidt ud

Udgivet af forældre til voksne psykisk handicappede ved
centerskolen for voksne - socialpædagogisk træningscen-
ter, Sandtoften 7, Gentofte, tlf. 02-88 88 00.

Folderens forside

Hvordan

Åndssvageforsorgens nuværende undervisningstilbud

Det tilbud, de voksne åndssvage i dag får på socialpædagogisk Træningscenter (Centerskolen for voksne åndssvage, center I.V.) retter sig efter den enkeltes handicap og livssituation

For **de sværest handicappede** betyder det, at man må arbejde med deres

TALE OG DERES FYSISKE UDVIKLING.

Der er en meget stor forskel mellem slet ikke at kunne tale og at kunne gøre sig forståelig med f. eks. 25 ord i tale eller tegnsprog.

Fysisk træning er god for de åndssvage på samme måde som for alle andre, men den er også en vigtig forudsætning for udvikling på andre områder end den rent fysiske.

Den åndssvage lærer i gymnastik noget om sin egen krop, og noget om, hvad begreber som foran, bagved, op og ned betyder, og også noget om at gøre noget sammen med andre, at turde gøre noget.

For de lettere handicappedes vedkommende drejer det sig om at give dem nogle færdigheder, der sætter dem i stand til at udnytte de muligheder, der er i samfundet, og som vi andre betjener os af som en selvfølgelighed.

Vi tænker her på ting som offentlige transportmidler, posthuse, forretninger, cafeteriaer og lignende.

De skal f. eks. lære:

at gå over gaden

at benytte bus og S-tog

at kende mønter og sedler

at kende forskellige varer og finde ud af, hvor man køber dem

at læse skilte som DAMER, KASSE, FARE, GIFT, ELEVATOR,

at lave sig en kop kaffe

at vaske på møntvaskeri

at sy en knap i

at telefonere

at købe et måltid mad på et cafeteria - o.s.v.

Undervisningen kan ændre den enkeltes livssituation: I bedste fald kan nogle åndssvage, der har boet på institution, flytte ud i egen bolig, eller åndssvage, der har boet hos deres forældre, kan selvstændiggøres i den hjemlige situation, således at de, den dag, forældrene falder bort, kan klare sig på et beskyttet pensionat i stedet for at flytte på institution.

Andre kan måske bare lære selv at købe ind for deres egne lomme-penge i stedet for at overlade til personalet at administrere dem.

Den uddannelse, vi her har omtalt, nedlægges nu, hvis finanslovfor-slaget vedtages.

Kan man ikke nøjes med den selvstændighedstræning ungdomsskolen giver?

Hvordan

side 1

Vi mener NEJ

1. fordi klienten i reglen først flytter hjemmefra, længe efter at han er gået ud af skolen, således at det, han har lært ikke er aktuelt mere.
2. fordi samfundets indstilling overfor – og tilbud til de handicappede ændrer sig. Den åndssvage kan ikke udnytte evt. nye muligheder uden oplæring i at klare de dermed følgende krav.
3. fordi der kan opstå uforudsete problemer og uforudsete muligheder på et hvilket som helst tidspunkt i et menneskes liv. Der er brug for en efteruddannelse, der i tid falder sammen med, at behovene, kravene melder sig.

Kan den nuværende undervisning videreføres under Fritidsloven?

I.

Det er meningen, at det uddannelsesstilbud, der i dag gives de voksne åndssvage indenfor forsorgens regi, for eftertiden skal tilgodeses under lov om fritidsundervisning.

– Men fritidslovens tilbud er et kulturelt tilbud, og det, der først og fremmest er brug for er, som beskrevet, et tilbud, der er socialt kvalifi-cerende.

Man har lovet, at den nuværende – og helt utilstrækkelige lov – vil blive ændret. Men endnu foreligger der end ikke bare et udkast til lovforslag herom. I 1980 overtager kommuner og amter særfor sorgen. Når ånds-svageforsorgens voksenundervisning nedskæres (nedlægges) nu, er der ikke noget at overtage i 1980. En smart besparelse?

Kommuner og amter skulle overtage undervisningen nu, så den kunne fortsætte uden afbrydelser, men så vidt det er oplyst os, er de uforberedte, der er ikke sat så meget som en krone af.

II.

Visitation – organisation – struktur.

Oprettelse af fritidsundervisning kræver initiativer. Disse kan blive ret så tilfældige – voksne åndssvage er også her ret handicappede, de bliver let overset, glemmes let, – de er afhængige af andre. Tilfældige initiativer kan ikke ligestilles med velgennemtænkte, planlagte, organiserede og strukturerede sociale hjælpeprogrammer.

Derfor bør uddannelsestibud, som er socialt rehabiliterende, og som sigter mod selvstændiggørelse og uafhængighed af andre i størst mulige omfang, være en del af det sociale hjælpeapparat. Og undervisningen skal ske i samarbejde med de mennesker, der i øvrigt har med eleven at gøre.

Tilbuddet skal være kendt, ellers kan det ikke bruges, hverken af klienten eller dem, der skal henvise, dvs., visitere dertil.

Oplysningsforbundenes tilbud til de handicappede vil være slørede.

Hvordan

side 2

Hvem bruger ord som: Er du åndssvag, er her et tilbud til dig?

De visiterende får derved svært ved at få kontakt/forbindelse med evt. relevante tilbud. Ydermere kan der ikke lovmæssigt sættes grænse for antallet af oplysningsforbund; tilbud – udbud kan derved blive kaotisk og uoverskueligt.

Hvad vil det sige at være åndssvag?

Åndssvaghed er mange ting. At være åndssvag kan betyde, at man slet ingen ting kan, man kan ikke gå, ikke spise selv, dårligt nok kende de mennesker, man ser hver dag, men det gælder kun de færreste.

Der er andre, der kun er under forsorg, fordi de har haft dårlige betingelser i barndommen, f. eks. i form af dårlig bolig, dårlig ernæring, utrygge familieforhold, manglende stimulering m.v., som har bevirket, at de er kommet bagud i forhold til jævnaldrende kammerater.

Det er yderpunkterne. Der er selvfølgelig mange mellemstadier, og der er mange, der er handicappede på mere end et område. Foruden de medfødte handicap ligger der et handicap i simpelthen at blive registreret

som åndssvag. Familie og omgivelser er tilbøjelige til at fjerne alle sten fra vejen. Den åndssvage får derfor alt for lidt lejlighed til at bruge de evner, han har. Resultatet er at han bliver ubehjælpelig og uselvstændig, langt ud over hvad handicappet som sådan giver anledning til.

Normalisering – Integration – Chance – risiko.

I erkendelse heraf arbejder man meget for, at de åndssvage skal integreres i det øvrige samfund. For de voksnes vedkommende vil det sige, at de i videst mulige omfang skal flyttes fra den beskyttede tilværelse på institutionerne til en mere selvstændig boligform, f.eks. pensionat eller egen lejlighed.

Men at leve i et normalsamfund stiller visse minimumskrav med hensyn til adfærd og færdigheder. Hvis man flytter ud fra institution uden at kunne opfylde disse krav, forbliver man en afviger, blot en ensom, isoleret afviger i normalsamfundet i stedet for en afviger blandt andre i en gruppe udenfor normalsamfundet.

For den enkelte åndssvage kan det meget vel være at komme fra asken og i ilden.

Samfundets (forsorgens) slagord med hensyn til handicappede er for tiden:

Normalisering – Integration

Den åndssvage skal normaliseres – integreres. Det er rigtigt. Men det sker ikke ved, at man nedskærer et uddannelsesstilbud. Nu hvor man skal spare, lader man det igen gå ud over den svageste gruppe medborgere, og man arbejder for udslusning fra institution frem for alt. Ikke for at normalisere; ikke for at selvstændiggøre, ej heller for at integrere. Nej, kun for at spare, spare for enhver pris. Man kan kalde dette et konjunkturbestemt menneskesyn.

Hvad med at spare menneskelige tabere???

Hvorfor ikke integrere besparelserne?

Hvorfor lade den samme gruppe mennesker betale? Som det er nu, lægges årgange af åndssvage i graven uden på noget tidspunkt at have fået en relevant uddannelse. Kan dette at lade de svageste bære byrderne, betegnes som politisk magtesløshed – talentløshed?

En jetjager F-16 koster 35 mill. kr. To koster 70 mill. kr.

Hvad koster tre?

Hvordan

side 3

En km. motorvej koster 9 mill. kr. To koster 18 mill. kr. Hvad koster tre?
Hvad koster 330 meter motorvej? Svar:

Mere end undervisningen af 315 voksne åndssvage i et år.

Integration er ikke noget, der opstår ved, at man gentager ordet som en trylleformular.

Det er en arbejdsopgave, der kræver, at man sætter ressourcerne målbevidst ind. Ikke blot de økonomiske, men også alt, hvad man kan skrabe sammen af viden, erfaring, og de kvaliteter, der ligger i samarbejde og planlægning.

Opgaven bliver vanskelig nok endda.

Hvis I synes, der er mening i, hvad vi siger, så støt os ved at skrive under på vedlagte protestliste. *Afskrift slut*

Forældrene (og lærerne) var myreflittige. Det var imponerende, hvad de ydede. Der var tale om mange tusinde underskrifter, som blev afleveret til socialministeren.

Hun har ikke fejlet dem ind under gulvtæppet, dertil var de for mange, men lodret arkivering er vel det sandsynligste.

Paradokset var, at i årevis havde åndssvages forkæmpere, ypperstepræsterne skreget ud, at de åndssvage skulle synliggøres.

Forældrene til vore elever synliggjorde ikke blot deres børn, men også det svigt, den likvidering af børnenes hårdt tilkæmpede rettigheder, der ville ligge i fremtidens «reformer». Disse forældre blev tvunget til at tømme lommerne, tigge – betle for at få penge til deres kamp for voksne åndssvages lovfæstede rettigheder.

Hvor var forældrenes organisation?

Slaget var tabt på forhånd

To topfigurer fra Evnesvages Vel besøgte proforma skolen. Formålet har velsagtens været at få et indblik i vore aktiviteter og dermed ud ad til kunne give en forklaring på forældrekredsens kamp.

Topfigurerens overfladiskhed og manglende interesse var for mig et af flere beviser på, at videre kamp var håbløs, at de ikke ville støtte vore forældre – tværtimod.

Bemærkelsesværdigt og stadig noget af en gåde for mig var, at Landsforeningens ypperstepræster om end ikke modarbejdede en af sine mest slagkraftige forældregrupper, så i hvert fald fortiede og helt undgik at støtte dem. Låget var lagt på, skruet godt og grundigt fast.

Hvem støbte kuglerne?

Under et af forældrene arrangeret protestmøde med mange hundrede deltagere gik bølgerne højt. Forældrene anklagede ledelsen med konkrete eksempler på de mange forsømmelser og for det kaos, der rådede. En af forældrene gik pludselig i stå og så hjælpeløst ned på mig og spurgte så højt og lydeligt:

«Staffe, hvad er det næste, jeg skal sige»?

Det udløste almindelig munterhed. Havde ledelsen været i tvivl om årsagen til balladen var den nu blotlagt. Konsekvensen blev, at jeg fik bevilliget orlov i et år med fuld løn på Danmarks Lærerhøjskole.

Ensom og forladt – Landsforvist – «arbejde» i et fangetårn

I en periode på to – tre uger blev jeg anbragt på Oasen med en kæmpe-stak journaler foran mig, hvad jeg skulle med dem, fik jeg ikke at vide. På skolen var en ny skoleleder ankommet og man havde vel regnet med, at med mig i tårnet ville idyllen være genoprettet.

Min tid i fangetårnet slog jeg ihjel med dagens aviser og nød ensomheden. Omhyggeligt sørgede jeg for at være og opholde mig på stedet i det antal timer og minutter, der var gældende for en statstjenestemand.

Jeg var ikke et sekund i tvivl om, at jeg blev overvåget. Blottede jeg mig, ville man forsøge at få mig fyret.

Bemærkelsesværdigt var, at da jeg nu var lagt på køl, var det kun ganske få, der turde trodse autoriteterne og aflægge fangen et besøg. De eneste, der aflagde besøg var to af mine foresatte, der på bedste gadedrengemaner forsøgte at provokere smeden til at gøre noget overilet, men så dum var smeden trods alt ikke.

Hvad ville jeg – hvilke muligheder havde jeg?

Den ene var at give op, den anden var at søge et andet arbejde. Det gjorde jeg så. Jeg havde besluttet, at som toget kørte og ville komme til at køre, ville jeg ikke have medansvar.

Med en finger i jorden havde jeg en sikker fornemmelse af den kommende styring – ledelsesstruktur efter udlægningen.

Tro tjenestemænd, der gjorde, hvad, der blev sagt højt, og hvad de fik visket i øerne, var placeret på nøgleposterne.

(Farummodellen på et andet plan)

I denne periode søgte jeg en stilling som specialpædagogisk konsulent, og var af personalet indstillet som nr. 1. På møde med byrådsrepræsentanter blev jeg stillet en række nærgående spørgsmål.

Man var i tvivl om mine kvalifikationer.

En person fra åndssvageforsorgen var suspekt – vakte mistanke.

Til slut var jeg træt af deres mummespil. Jeg var overbevist om, at var der én, de absolut ikke ville have ind i butikken, så var det mig. Det var dansen om den varme grød. De ledte efter en passende grimasse. At være ansat i forsorgen krævede for dem kun medarbejderens tålmodighed – at have arbejdet med åndssvage var for disse politikere kompromiterende.

Seancen endte med, at jeg spurgte de kære politikere:

«når man nu er i tvivl om åndssvageforsorgens personales kvalifikationer, bedes man forklare mig de store forskelle i ansættelsesvilkår og aflønning. Jeg har eksempelvis mere i løn end en amtsskolekonsulent.

(Højest placerede i folkeskoleregi)

Denne aflønning er besluttet af politikere».

By – by – jeg opgav.

Jeg havde været i forsorgen, jeg var 53 år – en antikvitet – ubrugelig.

Det falder vel i nogen grad uden for rammerne af dette skriveri, men kan måske alligevel have en vis interesse. Når jeg tænker tilbage var mine følelser i 1978 de samme som den fjerde maj 1945, da budskabet lød: «Tyskerne har kapituleret. Krigen er forbi».

På cykel på vej ud til mine grupper den fjerde maj 1945 om aftenen, kørte jeg gennem en by, der eksploderede i sand jubel.

Hvad skal du, hvis du overlever sidste akt af denne krigs vanvid?

Jeg var en ung mand, der aldrig havde haft en ungdom. Min kæreste var død, mine bedste kammerater var døde. Jeg var en træt, gammel mand, kynisk, men i en ung krop. Uden illusioner, uden håb og uden tro på det politiske system, der havde rådet under en mere end beskidt krig.

Jeg var ude af stand til juble.

Da jeg i 1978 indfandt mig på Lærerhøjskolen, var jeg ikke berøvet nogen form for illusioner, der var ingen. De var for længst skredet. Men følelserne var de samme. Forskellen var blot, at nu havde jeg ansvar for en familie, og var besluttet på, at jeg nu helt og aldeles ville køre mit eget løb. Et kapitel var slut, det var som tidligere, når jeg havde haft det mere end svært:

Sæt låg på, kig ikke tilbage, men fremad.

Senere på året lå vi i Gilleleje Havn og ventede på gasterne til kapsejladsen Sjælland Rundt. For at gasterne kunne finde båden i virvaret, havde jeg sat et flag til tops. Flaget var en gave og lignede de armbind, modstandsfolk blev forsynet med ved kapitulationen. En af gasterne udbryder, der står en mand og kigger. Jeg så op, og selv, og på trods af, at der var gået mere end 30 år genkendte jeg straks gutten. Det var Palle, én af mine bedste folk. Vi fik en snak, og pludselig siger han, *«du ser sku slidt ud John. (John var et af mine mange dæknavne). Har du det ikke godt?»*

Han fortalte nu, at man havde en lov for besættelsestidens ofre, og at den givetvis ville gælde for mig også. Du skal da ikke have problemer, gå du ind i Frihedsfonden, de ordner alt for dig. Jeg opsøgte Frihedsfonden. En meget venlig mand, kontorchef Dige tog sig af mig. Da jeg præsenterede mig og nævnte et af mine mange dæknavne: John fra BOPA, sagde han straks: *«Du ser træt og elendig ud, Lille John. (Øgenavn) Hvad er dit problem?»* Ikke et sekund var jeg i tvivl, han kendte mig, men jeg ikke ham. Jeg fortalte, at jeg var led og ked af det cirkus, Statens Åndssvageforsorg var blevet til, og at jeg ikke ville fortsætte.

«Hvordan kunne jeg få det til at løbe rundt?»

Nu gennemgik han med mig, hvad mine sandsynlige indtægter ville blive. Det lettede – ikke et overflødigshorn, men familien kunne føre en rimelig tilværelse. Dige sagde: *«Se her John, du kan stoppe med det samme, vi ordner alt for dig. Du skal overhovedet ikke tænke på andet end at pleje dig selv og din familie. I skal nyde livet. Når vi går i gang, har du intet at bekymre dig om».*

Det lød flot, men jeg ville lige tænke lidt over det.

Tiden går:

En dag bliver jeg ringet op af en kammerats kone, Else.

Kammeraten havde nu ligget bevidstløs i næsten tre uger af meningitis, og hun anede ikke sine levende råd.

Begge var denne solide arbejdsart, der igennem et langt liv havde passet deres pligter og aldrig ligget nogen til last.

«John vil du komme og snakke med mig»?

Vi mødtes på hospitalet og manden, Fritz var ved at vende tilbage til livet, men hvilket liv? Hvor meget havde han sat til? Else ønskede at få deres fremtidsudsigter belyst. Men jeg kunne kun sige, at selv om det lige nu ser håbløst ud, skulle hun ikke tage sorgerne på forskud, er der liv – er der håb.

Et plejehjem skulle hun ikke tænke på nu, det kunne måske undgås, hvis han ellers overlevede. I den følgende tid, besøgte jeg ham næsten dagligt, læste avis for ham og prøvede at holde en samtale i gang. Det var noget svært, da han næsten intet sprog havde og var næsten total døv, men det gik trods alt. Efter en uges tid ville han ud af sengen, men jeg advarede ham, du kan ikke engang stå ved egen hjælp, vent, og jeg får fat på et gangstativ.

Sygeplejerskerne syntes ikke, at det var mit bord og fablede om lægeordinerer, ergo-, fysioterapeuter og Fanden og hans pumpestok. Det gad jeg ikke høre på, fandt et gangstativ og smuglede det ind til Fritz. Godt vi ikke havde tilskuere. Han var en tung krabat, og jeg havde dårlig ryg. Nu gav jeg ham besked på, kun lige at stå et kort øjeblik, og så var det om at slå måsen i sæde. Jeg havde smidt skoene og stod op i sengen, medens han blev lempet over i stativet. Ganske rigtigt, efter få sekunder var han på vej ned på gulvet. Han blev slæbt tilbage i sengen. Nu begyndte han at klynke og græde. Det var for barskt for denne mand, der havde været rask og førlig i et langt liv at ligge helt hjælpeløs.

«Tør nu snottet af kammerat, det her er helt normalt, ingen kan stå på benene efter så langt et sengeleje, vi vender skråen og prøver en gang til. Kan du drikke en bajer»?

Vi drak en bajer og forsøgte os et par gange til, med et par lange pauser imellem. Det må være nok for i dag. Sygeplejersken spurgte jeg, om gangstativet skulle tilbage.

«Næh!» siger hun, „det kan vist være lige meget, du hugger det jo alligevel, når du skal bruge det».

Efter en uge kunne han stå og flytte benene ganske lidt, efter to kunne han med støtte gå til en vask og ved at hænge i stativet vaske og barbere sig og børste tænder. Nu begyndte vi at gå 5 skridt frem og 5 skridt tilbage, hvor han støttede sig til væggen og til mig.

Dag for dag øgede vi aktionsradius, og da først han kunne gå ved egen kraft gik det stærkt. Hørelse og tale var også forbedret betydeligt, men nu ville Fritz gerne hjem på besøg. Han måtte konfronteres med de barske realiteter, *«det går ikke, hvem tror du kan slæbe dig op og ned fra femte sal. Du må nok vente til, du selv kan kravle op og ned»*. Fritz ville nu træne på hospitalets trappe. Det er i orden for mig, men du skal være klar over, at det er hundesvært så syg og afkræftet, du har været.

Da vi var på vej op ad trappen kom ikke mindre end to sygeplejersker farende og udtrykte meget klart, at det var uforsvarligt, og at en læge skulle give tilladelse først. Vi overhørte dem og kilede på med besvær, og da vi når første afsats, har anstrengelserne medført, at Fritz har fået bæ i bukserne. Han begyndte at klynke, han følte sig ydmyget, som han stod dér med lort i bukserne, men jeg tog det roligt i og med, at jeg uvist af hvilken grund havde stoppet buksebenene ind i hans strømper.

Vi blev sparet for gulvvask. Ned igen, du bliver lige her Fritz, så klarer vi problemerne. Sygeplejerskerne var mere end knotne, men jeg bad dem vise mig et toilet, hvor jeg kunne vaske ham og skifte til rent tøj. De troede ikke et sekund på, at jeg ville gennemføre det. Hurtigt havde de skaffet, hvad jeg skulle bruge. Da jeg var kommet godt i gang med rengøringen, dukkede en sygeplejerske op og kostede mig ud med et stort grin, idet hun sagde, *«lad mig, jeg får i det mindste penge for det»*.

Fra den dag kunne vi i det store og hele gøre, som vi ville, uden al tvivl havde de drøftet os med lægerne. Om der alt i alt gik to måneder, husker jeg ikke, men Fritz fik i det mindste noget ud af min orlov. Tre måneder efter udskrivningen flyttede han selv fra femte sal til anden, i det store og hele kun med min hjælp.

Selv følte jeg, at jeg var ude af undervisningssektoren og kørte i frigear på laveste blus på Lærershøjskolen, intet kunne fange min interesse, inderst inde havde jeg vinket farvel til lærergerningen. Jeg mødtes jævnligt med Karen og fortalte, at da jeg ikke kunne finde andet arbejde uden at skulle sætte en hulens masse penge til, dvs. betale af egen lomme for den situation, jeg stod i, havde jeg besluttet at søge Frihedsfonden om hjælp. Jeg ville ikke begynde på skolen igen, efter endt orlov Jeg havde det skidt med at skulle melde mig ind i de overflødiges brigade, men havde jeg andre muligheder? Da året på Lærershøjskolen var slut, bad Karen og andre mig indtrængende om at vende tilbage i et forsøg på at rette skuden op. Jeg vendte tilbage, men rette skuden op formåede jeg ikke. En betingelse var, at jeg ville stoppe, hvis jeg følte, at det stred mod min samvittighed – det gjorde det. Jeg stoppede efter godt et år.